

Sólo hay un gran pero que podemos reprochar al gran libro de Jordi Pigem. Y es el de su absoluta falta de previsión respecto en señalar un escenario que supere el horizonte de pesimismo y resignación. Mucho me parece que ha llegado el momento de empezar a desplegar y señalar algunos indicios y referencias sólidos que nos permitan avanzar.

Fue el historiador y rabino judío Jacob Taubes (1923-1987) quien ya demostró cómo la historia de la investigación de un hecho histórico podía leerse de dos formas. En primer lugar, para poder estudiar el hecho histórico en cuestión, pero también «como un palimpsesto que nos ayuda a determinar la situación del presente». Es, posiblemente, el momento de darnos cuenta, ahora sí, cómo estamos viviendo de lleno una maldición china: la de vivir tiempos interesantes. Son los tiempos interesantes propios de aquellos que somos conscientes de que ha muerto un mundo, pero todavía desconocemos cuál es el mundo nuevo del que sólo sabemos que ya no será nunca más el de antes, porque el viejo está muerto.

Esta situación histórica no tiene, por tanto, nada de apocalíptica ni de dramática, a no ser que lo sea por tener que constatar que va acompañada de una problemática distópica que es la que desglosa magníficamente Pigem. Pero para avanzar más allá de la distopía actual necesitamos una visión holística donde comprender cómo, en un orden superior, esta noche oscura del alma colectiva en la que vivimos nuestro presente es condición *sine qua non* para un renacimiento que, sin lugar a dudas, y siguiendo a filósofos de la conciencia como Jean Gebser, está a punto de producirse. Como nos enseñó Shakespeare en el Hamlet «*Hay más cosas en el cielo y en la tierra, Horacio, que las que sospecha tu filosofía*». Es evidente que estamos en un estado de «civilización en transición», diciéndolo con expresión de Jung, y que comprende la actual «esta generación» que tanto nos hablaba Jesús de Nazaret y que también tanto nos recomendaba alejarnos de ella. Necesitamos, cuanto antes, empezar a vivir de una manera diferente a la vivida hasta el momento presente, lo que significa posiblemente vivir de otra forma. Sólo con este vivir de otra forma podremos superar una humanidad sometida al orden del *homo economicus* para avanzar hacia aquella denominada por el psiquiatra ruso Victor Skumin «*homo spiritualis*». Esto es: el hombre espiritual. Sólo así podremos concebir la vida como algo más que «un cuento contado por un idiota, lleno de ruido y de furia, que no significa nada». *Don't let it happen*.

Oriol Pérez Treviño

@ Oriol676388017

«DON'T LET IT HAPPEN»

Dimecres, 9 de març de 2022

Afirma l'arqueòleg Eudald Carbonell com un dels signes inequívocs que demostren com estem immersos en una societat absolutament estèril és la fascinació que té aquesta societat per les polèmiques. I les polèmiques no són exactament el mateix que els debats. Si la polèmica té forma de «xoc de trens», el debat és tota una altra cosa. A propòsit del xoc de trens. No sé si han seguit, darrerament, les declaracions realitzades per un dels grans artífexs d'aquell inolvidable i històric xoc de trens anomenat *Procés* quan, amb tota la tranquil·litat i potser també caradura del món, ha dit «*jo vaig decidir no demanar el reconeixement explícit després de la declaració d'Independència perquè sabia quin era el resultat perquè no hi havia el treball previ fet perquè quan vagis a trucar a la porta no sigui porta freda*». Al marge d'una construcció gramatical més pròxima a les d'Antonio Ozores que no a la d'un orador seriós i llegit, que això hagi estat dit per qui, en aquell moment, era el President de la Generalitat de Catalunya, el Molt Honorable Sr Carles Puigdemont i Casamajó, hauria de fer-nos plantejar si, en veritat, tot això del Procés, per molt mal que ens pugui fer, no era més que una mobilització ciutadana construïda en base a la postveritat. Per no dir, quan un es cabreja en veure l'enganyifa i la mentida còsmiques perpetrades, en base a personatges que recorden molt aquells nostàlgics trilers de la Rambla: On és la boleta? Si el triler bé sap, en tot moment, on és la boleta hi havia qui, malgrat haver segments de la població catalana disposats a fer una acció del tipus Maidan de Kíiv al Parc de la Ciutadella de Barcelona, «*sabia quin era el resultat perquè no hi havia el treball previ fet*». Sense paraules.

Com també sense paraules deixa la lectura del magnífic, brillant i lúcida assaig del filòsof Jordi Pigem *Pandèmia i postveritat. La vida, la consciència i la Quarta Revolució Industrial* (Editorial Fragmenta, 2021) on, d'una manera diàfana i d'allò més entenedora, posa sobre taula un seguit de qüestions que tenen a veure amb la nostra condició d'humanitat distòpica constituïda, essencialment, per aquesta espècie postcapitalista que coneixem com «*homo economicus*». No cal dir com al sotasgnant haver trobat una veu que ressona perfectament i harmònica amb molts de pressupòsits i eixos despleats en molts dels articles publicats a *Nosolocine*, però també en d'altres capçaleres, l'han fet adonar com almenys allò que un, en ocasions, argumenta enmig d'una soledat i incomprensió grans també està sent proclamada, pensada i, òbviament, escrita per filòsofs com aquest exdeixeble de Raimon Panikkar. Ho he de dir quan abans millor. No estic d'acord en el cent per cent del que diu Pigem. Hi estic en el cent-cinquanta per cent.

A través de 24 temàtiques, Pigem es va endinsant en la teranyina que, ara per ara, constitueix el nostre viure quotidià. Un viure assentat en un consumisme tecnològic que ens ha fet menys humans i més alienats ja que la prioritat, ara per ara, està assentada en la supervivència biològica i l'eficiència tecnocràtica. Cap a quin món anem? Anem cap aquell món diagnosticat, en una data tan pretèrita com l'any 1955, per Erich Fromm:

«Cap a un món en què els éssers humans no dedicaran el seu esforç al servei de la vida i dels grans valors (amor, veritat, justícia), sinó que destruiran el seu món i es destruiran a si mateixos perquè seran incapaços d'aguantar l'avorriment d'una vida sense sentit».

Com era de preveure, però, la publicació del volum, que ja arriba a la quarta edició en català i en castellà, ha caigut dins de les anomenades polèmiques ja que massa em sembla que, col·lectivament, hem caigut massa dins el món de l'esmentada polèmica, però poc en l'aprofundiment, reflexió, diàleg i debat de tot allò apuntat per Pigem. Ja sigui perquè uns es queden en el bàndol del pro i altres en el bàndol del contra, no és menys cert que el llibre ha sacsejat l'habitual migdiada en la que es troben els debats d'idees al nostre país. Massa addictes, en tot moment, a l'actualitat som incapaços de posar-nos la granota de treball per a disposar-nos a pensar. Si poc disposats estem a pensar les algunes de les qüestions tractades en el llibre (la postveritat, la pandèmia, la vacunació, la desigualtat, la por al pensament crític, l'hegemonia del complex tecnofinancer, les xarxes socials, la humanització dels robots o la robotització dels humans), menys ho estem per començar a viure d'una altra manera per fer, precisament, allò assenyalat per Pigem a la fi del llibre i que posa en boca de George Orwell: *Don't let it happen*. No deixeu que això passi. Però, com?

Massa vegades, quan la sensació de desolació i ofec existencial és tan gran, que un no pot deixar de pensar si no estem vivint alguna cosa semblant al que passa en el film *La invasión de los ladrones de cuerpos* on ens trobem amb una estranya situació de pandèmia col·lectiva provocada per l'arribada d'una civilització extraterrestre que llança unes espores gegants que acaben creant uns replicants dels humans. Aquests nous humans són idèntics físicament als que reemplacen, però manifesten una neurosi on no reconeixen els altres (ni als mateixos familiars); demostren una inexistència absoluta de sentiments i on l'amor, el dolor, la bellesa, la fe, els desigs, l'ambició han desaparegut per complet. El resultat són uns éssers sense ànima i no és d'estranyar, així, que la traducció argentina d'aquest film fos la de *Muertos vivos*. Diria que no m'equivoco com la nostra societat actual és més semblant a la del film, i d'alguna manera a la descrita per Jordi Pigem, tot sabent que un film del gènere de ciència-ficció no és exactament el mateix que del gènere distòpic.

Ara bé, m'atreviria a dir que tots tenim una exigència i una obligació a no deixar-nos doblegar o, per dir-ho de manera menys èpica, a deixar-nos arrossegar per un fangar de merda propi i característic d'una situació de crisi sistèmica global que es relaciona, estretament, amb les conegudes novel·les distòpiques, assenyalades per Pigem, d'Aldous Huxley (*Un món feliç*), George Orwell (*1984*), Ray Bradbury (*Fahrenheit 451*) i moltes altres, fins i tot anteriors a les esmentades, com ho pot ser l'inquietant *Metropolis* (1925) de Thea von Harbou i que va servir de base per al magnífic film homònim de l'any 1927 de Fritz Lang.

Desconec, com he escrit en alguna altra ocasió, fins a quin punt, col·lectivament, som plenament conscients que no només hem d'assumir un problema sòciosanitari com l'és el d'una pandèmia global que ha derivat ja en sindèmia, sinó que aquest problema va associat a una multitud de formidables i urgents altres problemes – globals i locals, socials, polítics, econòmics, ecològics, geoestratègics, culturals i espirituals- que afronta el món d'avui. El gran enigma del moment actual, però, és que tot i comptar amb una gran quantitat de recursos sense precedents per fer front a aquests problemes és com si, en algun context major o més profund, una força invisible ens negués la capacitat i decisió per fer-ho. L'arqueòleg Eudald Carbonell ha dit com un dels grans enigmes de l'actual evolució humana és desxifrar com és que estiguem governats per aquells que són més imbècils. Però, mandataris a banda, tots plegats, en major o menor mesura, som imbècils. L'arrel d'aquesta imbecilitat col·lectiva radica, precisament, en el fet de com malgrat comptar amb l'esmentat munt de recursos, possibilitats, eines i estratègies per a resoldre problemes hi ha un ordre superior que ens ho impossibilita.

Només hi ha un gran «però» que podem retreure al magnífic llibre de Jordi Pigem. I és el de la seva absoluta manca de previsió respecte a l'assenyalar un escenari que vagi més enllà del pessimisme i la resignació. Molt em sembla que és arribat el moment de començar a desplegar i assenyalar alguns indicis i referències sòlids que ens permetin avançar.

Va ser l'historiador i rabí jueu Jacob Taubes (1923-1987) qui ja va demostrar com la història de la investigació d'un fet històric podia llegir-se de dues maneres. En primer lloc per poder estudiar el fet històric en qüestió, però també *«com un palimpsest que ens ajuda a determinar la situació del present»*. És, possiblement, el moment d'adonar-nos, ara sí, com estem vivint de ple una maledicció xinesa: la de viure temps interessants. Són els temps interessants propis d'aquells que som conscients que ha mort un món, però encara desconexem quin és el nou món del que només en sabem que ja no serà mai més el d'abans, perquè el vell és mort.

Aquesta situació històrica no té, per tant, res d'apocalíptica ni de dramàtica, a menys que no ho sigui per haver de constatar que va acompanyada d'una problemàtica distòpica que és la que desglossa magníficament Pigem. Però per avançar més enllà de la distopia actual ens cal una visió holística on comprendre com, en un ordre superior, aquesta nit fosca de l'ànima col·lectiva en la que vivim el nostre present és condició *sine quan non* per a un renaixement que, sense cap mena de dubte, i seguint a filòsofs de la consciència com Jean Gebser, és a punt de produir-se.

Com ens va ensenyar Shakespeare al Hamlet «*Hi ha més coses al cel i a la terra, Horaci, que les que sospita la teva filosofia*». És evident que estem en un estat de «civilització en transició», dient-ho amb expressió de Jung, i que comprèn l'actual «aquesta generació» que tant parlava Jesús de Natzaret i que tant també ens recomanava d'allunyar-nos-en. Ens cal, per tant, començar a viure d'una manera diferent a la viscuda fins ara, cosa que significa possiblement viure d'una altra manera. Només amb aquest viure d'una altra manera podrem transcendir aquesta humanitat sotmesa a l'ordre de l'homo economicus per avançar cap aquella denominada pel psiquiatra rus Victor Skumin com «homo spiritualis». Això és: l'home espiritual. Només, així, podrem concebre la vida com alguna cosa més que «un conte contat per un idiota, ple de soroll i de fúria, que no significa res». *Don't let it happen*.

[AVISO LEGAL](#) [PRIVACIDAD](#) [COOKIES](#) [CONTRATACIÓN](#) [CONTACTO](#)